

KARU KAUNEUS

Korusarja japanilaisen estetiikan innoittamana

HELJÄ ALANKO
Koru- ja jalometallimuotoilu
Savonia-ammattikorkeakoulu

KARU KAUNEUS

Korusarja japanilaisen estetiikan innoittamana

Koulutusala Kulttuuriala			
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma			
Työn tekijä(t) Heljä Alanko			
Työn nimi Karu kauneus – Korusarja japanilaisen estetiikan innoittamana			
Päiväys	19.5.2016	Sivumäärä/Liitteet	32/-
Ohjaaja(t) Risto Nylund			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t)			
Tiivistelmä			
<p>Tämän opinnäytteen aihe on korusarjan suunnittelu japanilaisen estetiikan innoittamana. Työn lähtökohtina käytetään japanilaisen estetiikan termejä ja teetaidetta. Työssä esitellään tiivistetysti japanilaisen estetiikan piirteitä nostaan esille erityisesti termin <i>wabi</i>, teetaidetta ja teemestari Sen no Rikyū.</p> <p>Korusarjan suunnittelussa ja toteutuksessa käytettiin pehmeän vahan tekniikkaa, jossa kappale työstetään käsin pala kerrallaan. Valmiit kappaleet valettiin hopeaan. Tekniikka on vanhanaikainen, mutta tällä tavalla käytettynä sillä on uutuusarvoa ja mahdollisuus erottua joukosta 3D-mallinnuksen suosion keskellä.</p> <p>Suunnittelu ja toteutus kulkivat käsi kädessä, tukeutuen ajatukseen työstämisen ja toteutuksen kokonaisvaltaisesta keskittymisestä. Tuloksena syntyi riipuksen, korvakorujen ja sormuksen sisältävä korusarja.</p>			
Avainsanat Koru, korumuotoilu, estetiikka, Japani, wabi, karu kauneus, pehmeä vaha, Aqua wax			

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author(s) Heljä Alanko			
Title of Thesis Austere Beauty – Jewellery Design Inspired by Japanese Aesthetics			
Date	19.5.2016	Pages/Appendices	32/-
Supervisor(s) Risto Nylund			
Client Organisation /Partners			
Abstract <p>The subject of this thesis was to design a set of jewellery inspired by Japanese aesthetics. Main sources for inspiration were terms used in Japanese aesthetics, especially <i>wabi</i>, and the Way of Tea. Japanese aesthetics, the Way of Tea and teamaster Sen no Rikyū are briefly introduced in this report.</p> <p>The technique used in the design and creating process was so called soft wax technique. In this technique objects are made by hand, adding on melted wax piece by piece. The working style is old fashioned but used this way it has novelty value and a chance to stand out among now booming use of 3D-printing.</p> <p>The design and making progressed hand in hand, using the idea of holistic focus during the creating process. A set of necklace, earrings and a ring were created as the end result.</p>			
Keywords Jewellery, Jewellery Design, Aesthetics, Japan, Wabi, Austere Beauty, Soft Wax, Aqua wax			

Sisällys

1. Johdanto	7
1.1 Työn tavoitteet	10
1.2 Oma muotoiluprosessini	12
2. Japanilainen estetiikka	14
2.1 Wabi - Karu kauneus	17
2.2 Teetaide	19
2.3 Sen no Rikyū	20
3. Korusarjan suunnittelu	22
3.1 Pehmeän vahan tekniikka	23
3.2 Korusarjan valmistus	24
4. Pohdinta	28
Lähteet	

花をのみ
持つらん人に
山里の
雪間の草の
春を見せばや

Tahtoisin näyttää
vuoristokylän kevään
pälvien ruohon
sille, joka odottaa
vain kirsikankukkia.

Fujiwara no letaka
suom. Kai Nieminen

1. Johdanto

Teini-iän japanilaisesta sarjakuvasta ja animaatiosta alkanut kiinnostus japanilaiseen populaarikulttuuriin, sitä myötä kieleen ja yhä syvemmin japanilaiseen yhteiskuntaan iski aikanaan nopeasti ja voimalla - ennen kuin huomasinkaan, olin päätenyt loputtoman lähteen kurimukseen, joka pitää hyvin otteessaan. Olen opiskellut kieltä, opiskellut japanilaista estetiikkaa, ja muotoilun opintojen aikana pitkäaikainen unelmani toteutui, kun lähdin opiskelijavaihtoon Kiotoon yhden lukukauden ajaksi. Japanissa vahvistui myös tunne siitä, että maa ja sen kulttuuri ovat asioita, joihin tulen palaamaan kerta kerran jälkeen löytäen aina jotain uutta ja yllättävää. Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui siis luonnollisesti japanilaisesta estetiikasta inspiroidun korusarjan suunnittelu.

Karkeasti yleistäen japanilaisesta kulttuurista kiinnostuneiden voi nähdä jakautuvan kahteen ryhmään, joita ovat toisaalta perinteisistä taiteista kuten taistelulajeista tai ikebana-kukkienasettelusta kiinnostuneet sekä toisaalta populaarikulttuurin eri muotoihin hullaantuneet. Kuuluin ainakin aluksi jälkimmäiseen, mutta vuosien kuluessa rajat ovat hävinneet, ja kiinnostuksen kohteet laajentuneet sekä syventyneet. Kantavana asiana on ollut japanin kielen opiskelu, sillä ymmärtämällä kieltä aukeaa myös kulttuurista uusia asioita. Ja kuten oppimisessa yleensä, mutta varsinkin luovilla aloilla ja kielten opiskelussa, matka on loputon eikä täydelliseksi tule koskaan.

Usein sanotaan, että Suomi on Euroopan Japani tai että näiden toisistaan kaukana olevien maiden kulttuurit muistuttavat toisiaan. Väitteessä on paljon totta, sillä vaikka samankaltaisuuksissa on välillä hyvinkin erilainen pohja, tunnistavat suomalaiset ja japanilaiset toistensa tavoista kotoisia piirteitä. Molemmissa kulttuureissa arvostetaan muun muassa luontoa, omaa tilaa, hiljaisuutta ja sääntöjen seuraamista. Pohjavire ja tyyli ovat ehkä erilaiset mutta ydin on sama. Myös taide ja muotoilu viehättävät puolin ja toisin, minkä voi nähdä esimerkiksi Marimekon ja Iittalan nosteesta Japanissa. Molempien maiden muotoilussa ja taiteessa painotetaan pelkistyneisyyttä ja tietynlaista naiiviutta, yksinkertaisuuden kautta aikaansaatua suloisuutta.

Japanilaiseen estetiikan tutkimukseen tutustuin vuoden 2013 kesällä Helsingin kesäyliopiston kurssilla Estetiikka ja taiteet japanilaisessa kulttuurissa. Kiinnostuin erityisesti teetaiteesta, ja opiskelijavaihdon aikana osallistuin joitakin kertoja epävirallisempiin teetilaisuuksiin. Teetaide eli useammille kenties tutummin teeseremonia yhdistää ja kiteyttää japanilaisen estetiikan tärkeimmät asiat. Seremoniaan osallistumalla voi aistia palan vanhaa Japania. Tämän opinnäytetyöni painopisteiksi tulivat juuri Japanin keskiajalta (1300 - 1500 jaa) peräisin olevat esteettiset käsitteet, jotka ovat vahvasti kytköksissä teetaiteeseen. Nostan työssäni esille pari työn kannalta tärkeintä japanilaisen estetiikan käsitettä, esittelen teetaidetta ja teemestari Sen no Rikyūn.

Aloitin työskentelyn keräämällä tunnelmataulun (KUVAKOLLAASI I), joka kuvastaa, mitä japanilainen estetiikka minulle merkitsee. Oikeastaan jo ennen aloittamista arvasin, mitä sitten kuvia kerätessäni totesin: minun oli pakko rajata taulun näkökulma johonkin. Muuten en saisi päätettyä mitä jättää pois, jolloin tuloksena olisi sillisalaatti. Rajasin näkökulman perinteiseen Japaniin liittyviin asioihin, koska työni keskittyy sieltä kumpuaviin tunnelmiin, ja ne edustavat minulle tärkeitä asioita japanilaisessa kulttuurissa. Valitsemani kuvat ilmentävät erityisesti tunnelmaa, ruokaa ja juomaa, arjen estetiikkaa, kieltä sekä värejä. Kaikki kuvat voisi myös hieman soveltaen yhdistää teetaiteeseen. Hieman myöhemmin huomasin myös, että monessa kuvassa toistuvat pyöreät muodot, jotka tulivat myös osaltaan lähtökohdaksi koruihin.

Raportin alussa oleva Fujiwara no Ietakan runon *Hana wo nomin* sanotaan kuvastavan teemestari Rikyūn teetaiteen luonnetta (Eväsoja 2008, 106). Siinä kehoitetaan osoittamaan huomiota näyttävien kukkien sijasta lumen alta pilkottavien kevään ensimmäisten ruohonkorsien kauneuteen.

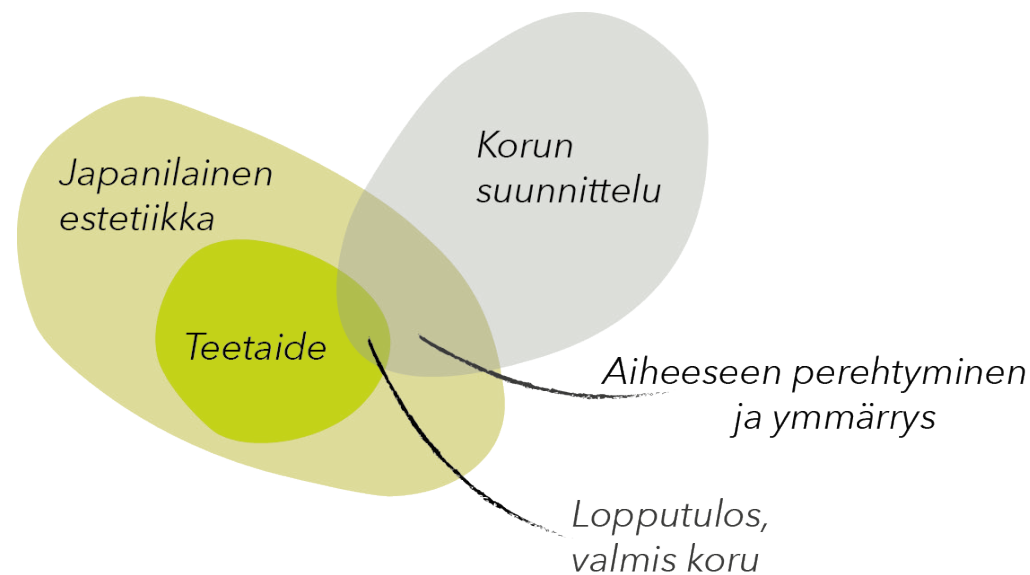

KUVAKOLLAASI 1 Tunnelmataulu japanilaisesta estetiikasta

1.1 Työn tavoitteet

Työn tavoitteina oli kehittää omaa muotoilullista ja taiteellista työskentelyä, pohtia itselle ominaista tapaa suunnitella. Tämän takia avaan ensin omaa suunnitteluprosessiani seuraavassa kappaleessa. Valmistustekniikan puolesta halusin tutustua lähemmin vaihdossa oppimaani niin sanottuun pehmeään vahan tekniikkaan, jota käytin korun suunnittelussa sekä toteutuksessa. Valittu tekniikka ilmentää työn luonnetta myös suunnittelussa, sillä työstin kappaleita ajatuksella eteenpäin myös niitä tehdessäni. Tekniikka on lisäksi mielessäni jo osa japanilaista käsityötä, sillä opin sen Japanissa, enkä ole muuten nähnyt tekniikkaa käytettävän. Tämän takia näen tekniikalla olevan uutuusarvoa, ja mahdollisuuden erottautua muista. Tekniikka mahdollistaa mahdollistaa oman yksilöllisen tyylin käyttämisen. Työ on kuvaus henkilökohtaisesta matkasta ja prosessista, yhden korusarjan suunnittelutyöstä. Valmistuvien korujen ei ole tarkoitus olla suoraan monistettavissa sarjatuotantoon, vaan ne ovat uniikkeja yksittäiskappaleita tai mahdollisesti protokappaleita.

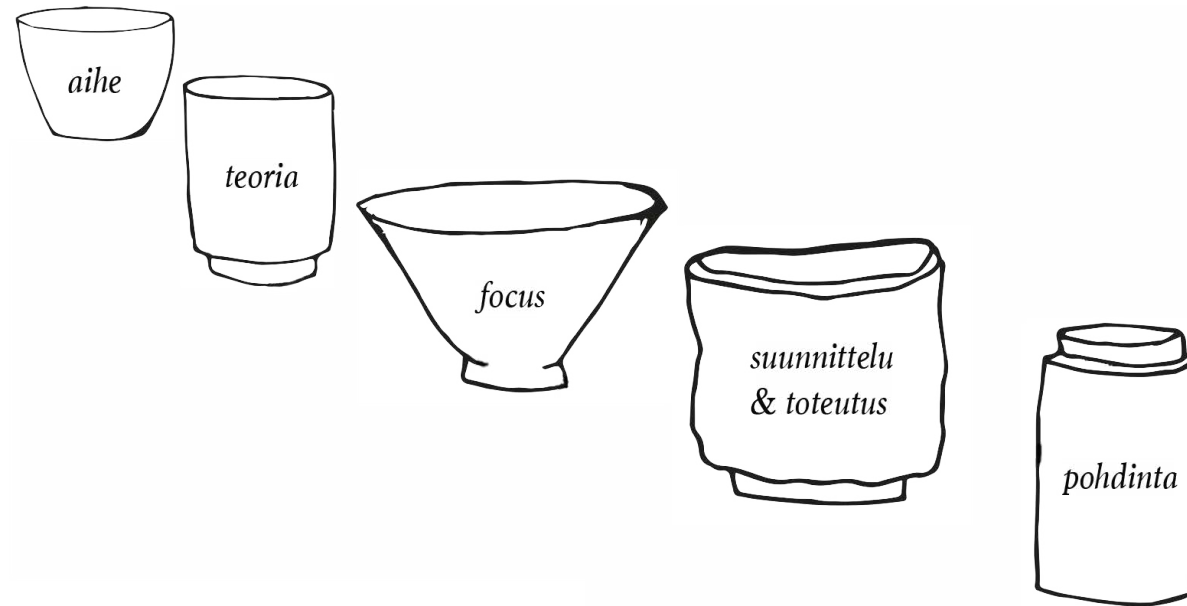
Raportissa kerroin japanilaisesta estetiikasta, teetaiteesta ja teemestari Sen no Rikyūstä. Yritin kiteyttää estetiikan tärkeimmät piirteet. Tavoitteena on myös katsoa, kuinka valmistuneet korut rinnastuvat filosofien Hisamatsu Shin'ichi ja Okakura Kazuko määritelmiin wabi-estetiikasta.

KUVIO 1 Viitekehyskaavio

Viitekehyskaavio (Kuvio 1) kuvaa, miten japanilaisen estetiikan kiteyttävä teetaide sijaitsee sen ytimessä. Suunnitteluprosessin avulla, aiheeseen perehtymällä ja sitä kautta lisää ymmärrystä saavuttamalla löytyy lopputulos, joka on korusarja japanilaisen estetiikan innoittamana.

Työnkulku (Kuvio 2) eteni siis aiheen valinnan, korun suunnittelun japanilaisen estetiikan innoittamana päättämisen jälkeen aiheeseen syventymiseen. Minulla oli jo entuudestaan jonkin verran tietämystä sekä käytännön kautta saavutettua ymmärrystä japanilaisesta estetiikasta ja siihen liittyvästä tunnelmasta. Syvenyin kuitenkin aiheeseen muun muassa lukemalla kirjallisuutta, ja tarpeeksi laajalti tietoa kerättyäni päätin keskittyä keskiajan Japanista kumpuaviin termeihin ja teetaiteeseen. Suunnittelu ja toteutus tapahtuivat käsi kädessä, sillä työstin kappaleita eteenpäin niitä tehdessäni. En perustanut toteutusta ennalta tarkkaan tehtyyn suunnitelmaan ja käytin työni pohjalla vain viittaa antavia piirustuksia. Korujen valmistumisen jälkeen pohdin, miten työ onnistui.

KUVIO 2 Työnkulkukaavio

1.2 Oma muotoiluprosessini

KUVA 1 Akvamariinisormus

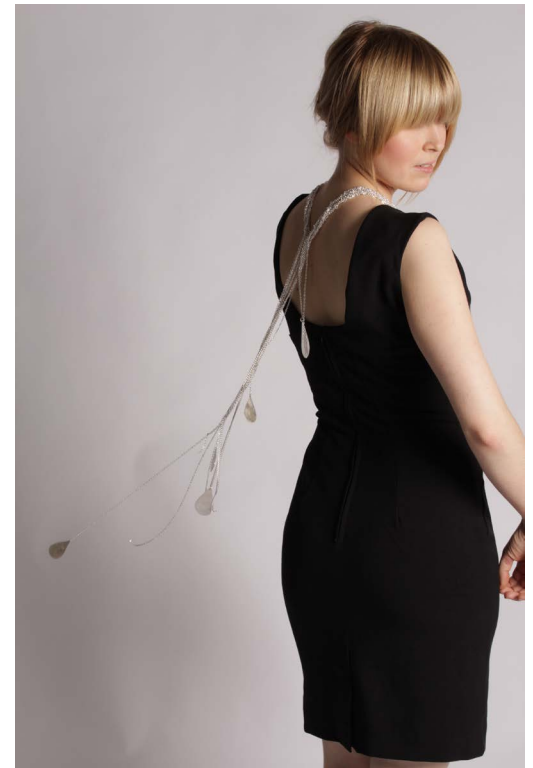
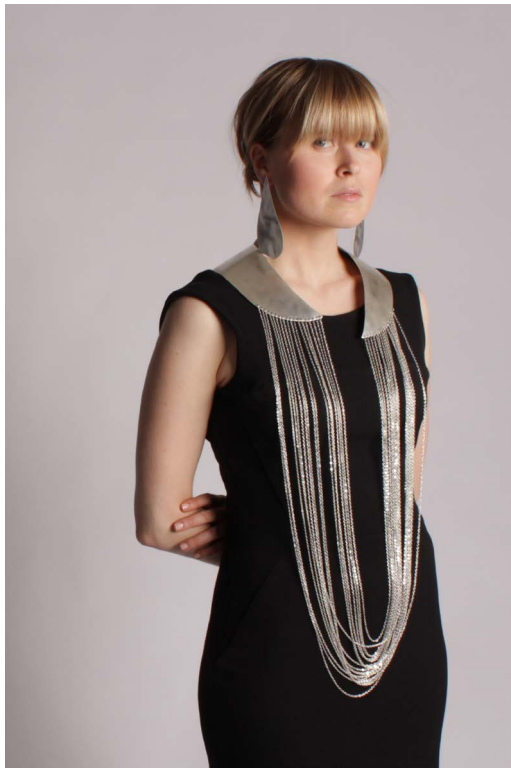
KUVA 2 Precious

Oman muotoiluprosessini purkaminen oli yllättävän hankalaa. Lähdin purkamaan sitä muutaman tekemäni korun avulla kysyen itseltäni, miten toimin niitä tehdessäni. Totesin yhteiseksi näille kaikille koruille materiaalilähtöisyyden, yllätyksenä itsellenikin. Välillä työ perustuu ensimmäisenä mielessä syntyneeseen ideaan tai harkitumpaan konseptiin, mutta varsinaista korua olen usein lähtenyt luomaan materiaalin mahdollisuuksien mukaan. Yleensä taustalla on jokin nopeasti tullut ajatus tai pidemmälle suunniteltu konsepti, mutta työstän ideaa eteenpäin matkan varrella antaen materiaalinkin vaikuttaa lopputulokseen. Toisin sanoen minulla on harvoin etukäteen ainakaan paperilla täydellistä kuvaa lopputuloksesta, ja otan työstäessä tulevat yllätykset vastaan ennemmin mahdollisuuksina kuin esteinä. Tähän ainakin pyrin. Seuraavaksi esittelen pari aiempaa työtäni ja niihin liittyvät työprosessit.

Akvamariinisormus (kuva 1) on yksi opiskelijavaihdossa tekemistäni töistä, ja se on myös ensimmäisiä töitä, joissa käytin pehmeän vahan tekniikkaa. Tätä samaa tekniikkaa käytin tässä opinnäytetyössä. Opettaja antoi meille jokaiselle kivet, joiden ympärille piti suunnitella sormus. Mietin muotoja, jotka mukautuvat kiven muotoon. Korun takana ei ole suurempaa konseptia, vaan se on toteutettu piirustuksen perusteella. Kiotossa ei myöskään keskitytty suunnitteluprosessiin sillä tavoin kuten olin tottunut, vaan korua lähdettiin toteuttamaan melkein suoraan ensimmäisen piirustuksen perusteella. Se opetti minulle ainakin tekemiseen tarttumisen, sillä ei ollut aikaa miettiä syvemmin. Taipumukseni on nimittäin jäädä pohtimaan erilaisia mahdollisuuksia liiallisessa määrin, mikä pitkittää prosessia.

Precious (kuva 2) on sen sijaan on esimerkki suunnittelusta konseptin avulla. Konseptin pohjana on sosiaalinen ongelma, syrjäytyneet ja yksinäiset ihmiset. Ajatuksena valmistaa heille tärkeän esineen avulla koru, ja tuoda heidän tarinansa kuuluviin. Esineen ei tarvitse olla kallis, se voisi olla hyvinkin arkinen, mutta siihen liittyisi tarina. Tein konseptin lyhyen kurssin aikana, joten keksin itse sitä varten henkilön ja tarinan, joiden avulla valmistin rintakorun. Tämä konsepti ja koru on tarkoituksella tehty enemmän korutaiteen kentälle.

Väre-mallisto (kuvakollaasi 2) taas on luotu muotinäytökseen yhteistyössä vaateusmuotoilijoiden kanssa. He suunnittelivat vaatteet ja minä tein korut. Suunnittelun alussa minulla oli työkaluina vaateusmuotoilijoiden tekemä tunnelmakartta, ja melko pian myös luonnoksia vaatemallistosta. Otin joitakin vaikutteita kartasta ja mietin, miten korut sopisivat vaatteiden kanssa, mutta tein niistä tarkoituksella näyttäviä, itsenäisesti toimivia koruja. Inspiraationani toimi veden väreily ja välkehdintä, esimerkiksi vesipisaran muodostamat renkaat tai kesäillalla rauhallisesti välkehtivä järven pinta.

KUVAKOLLAASI 2 Väre-mallisto

2. Japanilainen estetiikka

Toisin kuten läntisessä traditiossa, joissa filosofian ja estetiikan tutkimuksessa on vahvat perinteet käsitellä aihetta analyttisesti ja rationaalisesti, Japanissa ei perinteisesti ole ollut tämän kaltaista tutkimusalaa. Esteettisiä kysymyksiä ovat miettineet taiteilijat itse, selventääkseen saamaansa kritiikkiä ja opettaakseen oppilaitaan. Kyse on ollut enemmän käytännössä tekemisen kautta tapahtuvasta henkisestä kehityksestä kuin tieteellisestä, teoreettisesta tutkimuksesta. Näin ollen japanilaista ja länsimaista estetiikkaa ei pitäisi verrata suoraan toisiinsa, koska niiden lähtökohdissa, teemoissa, arvoissa ja päämäärissä on suuria eroja. (Mannonen 2003, 9.)

Japanilaisessa estetiikassa samat käsitteet ovat säilyneet vuosisatojen ajan, ja vaikka niiden merkitykset ovat saattaneet muuttua aika ajoin, muodostavat ne japanilaisen maun ytimen. Japanologi Donald Keene katsoo japanilaisen estetiikan kiteytyvän sellaisissa käsitteissä kuin viitteellisyys, epäsäännöllisyys, yksinkertaisuus ja katoavaisuus (Mannonen 2003, 9). Tärkeää on ollut tarkastella teoksesta välittyvää tunnetta, henkeä ja ilmapiiriä, jotka vasta osallistuvan kokijan mielessä saavat täydellisen merkityksensä. Tämä tulee esille hyvin teetaiteessa, jossa kokija on aktiivinen toimija, ja kaikki aistit ovat mukana. (Mannonen 2003, 10.)

Japanilaiseen kulttuuriin ja estetiikkaan ovat vahvasti vaikuttaneet Japanin alkuperäisuskonto shintolaisuus sekä Kiinasta Korean kautta Japaniin saapunut buddhalaisuus. Japanilaisuudelle on aina ollut tyypillistä omaksua uusia asioita sulattaen niitä omaan muottiinsa sopivaksi, jolloin japanilaiset eivät ole kadottaneet omia tapojaan ja kulttuuriaan uusien vaikutteiden myötä. Tästä hyvänä esimerkkinä on juurikin shintolaisuuden ja buddhalaisuuden kulkeminen käsi kädessä japanilaisten elämässä. Shintolaisesta perinteestä tulevat myös japanilaisen estetiikan pääpiirteet, joita ovat pelkistyneisyys, yksinkertaisuus, koristelemattomuus ja maalaamattomuus (Mannonen 2003, 43).

Japanilaisen estetiikan yksi keskeinen tekijä on luonto, ja jotta sen merkityksen käsittää, on ymmärrettävä japanilaisten suhdetta siihen. Japanin sijainti Euraasian mantereella ja Tyynenmeren rajavyöhykkeellä on luonut maalle monipuolisen

ilmaston, joka on mahdollistanut eläin- ja kasvikunnan monimuotoisuuden. Saarilla on useita vulkaanisia vyöhykkeitä, joilla sijaitsee tulivuoria ja kuumia lähteitä. Yhdeksi Japanin suurimmista symboleista on tullut kauniin muotoinen Fuji-tulivuori, joka on myös maan korkein piste. Erilaiset luonnonkatastrofit ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että japanilaiset tavarat ovat pieniä ja kevyitä. Näin niitä on ollut helppo kantaa turvaan kantoliinoissa ja laatikoissa, mikä on taas auttanut japanilaisen ”käärimiskulttuurin” synnyssä. (Mannonen 2003, 36-37.)

Japanilaisessa taiteessa luonto ei kuitenkaan koskaan esiinny itsessään tai sellaisenaan, vaan siinä näkyy aina ihmisen kädenjälki. Toisin sanoen luonnollisuus japanilaisessa taiteessa on aina ihmisen mielikuva luonnollisuudesta (Eväsoja 2008, 29-30). Tämä näkyy esimerkiksi puutarhasuunnittelussa, jossa maisemia on yritetty toistaa eri elementein. Kumamotoissa sijaitseva puutarha Suizenji Jōjuen (Kuva 3) on malliesimerkki Momoyama-kauden puutarha-arkkitehtuurista. Puutarhan suunnittelu on niin pitkälle vietyä, että siitä näkee hyvin ihmisen käden jäljen. Kuitenkin siinä on myös

KUVA 3 Suizenji Jōjuen

luonnollisuuden tuntua, mikä syntyy kenties symmetrian puutteesta.

Kuten Suomessakin, Japanissa on selkeästi toisistaan erottuvat neljä vuodenaikaa. Ne rytmittävät elämää, ja niiden vaihteluihin kuuluu tärkeitä, toistuvia tapahtumia. Kuuluisimpana esimerkkinä voi mainita kirsikankukkien kukinnan, jolloin kukkia mennään sankoin joukoin ihastelemaan puistoihin, yleensä yhteisen piknikin muodossa. Myös japanilaisessa ruokakulttuurissa vuodenaajat näkyvät paljon selkeämmin kuin Suomessa, tai kenties voisi jopa sanoa, että ne on tuotteistettu paremmin. On paljon tuotteita, joita saa vain tiettyinä vuodenaikoina, ja monilla tuotteilla on sesonkiin liittyviä erityismakuja ja -malleja. Perinteet ovat tärkeitä, ja toistuvia tapahtumia ja makuja odotetaan innolla joka kerta yhä uudelleen.

Perinteiden säilyttämisen pitkä kulttuurinen jatkumo näkyy esimerkiksi Isen pyhäkön jälleenrakentamisessa. Jo vuodesta 690 lähtien pyhäkkö on 20 vuoden välein purettu ja rakennettu uudelleen, vaihtaen tonttia itäisen ja läntisen päädyn välillä. Monet kulttuurihistorialliset rakennukset ovat Japanissa replikoja alkuperäisistä, mikä antaa mahdollisuuden kokea paikat sellaisina kuin ne aikanaan olivat ilman ajan tuomaa kulumaa. Toisaalta tämä hajottaminen ja rakentaminen on osasy siihen, miksi myös uudemmat rakennukset helpommin puretaan kuin korjataan, minkä takia tutussakin kaupungissa on usein uutta nähtävää.

Japanilaisessa estetiikassa merkille pantavaa on esteettisen kokemuksen kokonaisvaltaisuus. Japanissa arki on estetisoitua aina ruoasta ja käyttöesineistä lähtien, ja oikeastaan elämä on kokonaisuudessaan yksi esteettinen kokemus. Toiminnallisuus on tärkeää, ja kaikki aistit ovat mukana ja huomioituina. Japanissa arvostetaan pientä, herkkää ja eleganttia, sekä toisaalta viimeistelemätöntä, karua ja tavanomaista. Loisteliaisuus on kätketty vaatimattomuuteen ja hämärään. Koskettaminen on tärkeä osa esteettistä kokemusta. (Eväsoja 2008, 26, 124.)

Korkeimmalla asteella kauneutta kuvastaa kätketty kauneus, joka ei ole kaikkien nähtävillä. Japanilaisessa estetiikan yksi tärkeimmistä piirteistä on vihjailevaisuus ja metaforat. Usein tärkeintä ei ole katsoa itse kohdetta suoraan, vaan miten se on osa kokonaisuutta tai mitä sen pinnan alta löytyy. Esimerkiksi Kioton kuuluisaa Kinkakuji-tempppelin täysin lehtikullattua huvilaa on tarkoitus ihastella sen edustalla olevan lammen pinnan heijastuksen kautta. Karu kauneus (wabi) on myös yksi kätketyn kauneuden muodoista. Japanilaisia puhuttelee rumuus, joka näissä rujoissa, luonnonmukaisissa ja epäsäännöllisissä muodoissa piilee. Tällä tavalla karusti viehättävien esineiden käsittely on usein miellyttävä. (Eväsoja 2013, 121.)

2.1 Wabi - karu kauneus

Wabi on yksi tärkeimmistä perinteisistä japanilaisista esteettisistä käsitteistä. Se esiintyi 1000-luvulla japanilaisessa runoudessa melko negatiivissävytteisesti. Käsite sai positiivisempia sävyjä vasta Japanin keskiajalla (1300-1500 jaa), jolloin termiä alettiin laajemmin käyttää kuvaamaan tunnelmaa sekä esineiden ja rakennusten konkreettisia piirteitä (Eväsoja 2013, 7). Wabin merkitys on siis muuttunut ajan saatossa. Se on terminä moniselitteinen ja vaikea ymmärtää jopa nykyajan japanilaisille, saati siis täysin toisesta kulttuurista tulevalle, kuten itselleni. Useimmiten wabi käännetään sanalla karu tai vaatimaton, mutta se kuvastaa myös mielentilaa ja tunnelmaa. Sen voi sanoa kuvastavan japanilaisen maun ydintä, korkeimman tason erityistä kauneuden muotoa, jossa kauneuden ja rumuuden vastakkainasettelusta on luovuttu (Eväsoja 2013, 188).

Wabin alkuperä juontaa jo Japanin luomismyyttiin ja shintojumala Amaterasu Ōmikamiin, joka valitsi loisteliaisuuden sijaan asumukseksi olkikattoisen majan ja söi valkaisematonta riisiä, köyhien maalaisten ruokaa (Jōō wabi no fumi, suom. Torniainen 2005). Wabi on perinteisesti liitetty runouteen ja teetaiteeseen, erityisesti teemestari Sen no Rikyūn, joka vei teetaidetta loisteliaasta kohti askeettisempaa ja arkisempaa muun muassa käyttämällä seremoniassa arkisia esineitä ja ottamalla käyttöön karut raku-keramiset kulhot (kuva 4, s. 18) (Eväsoja 2013, 98).

Länsimaisessa tutkimuksessa puhutaan usein wabi-sabista, vaikka Japanissa näitä kahta termiä ei yleensä niputeta yhteen. Muun muassa Leonard Koren yrittää teoksessaan *Wabi-sabi for Artists, Designers, Poets and Philosophers* (1994) selittää wabi-estetiikkaa länsimaisille. Hän keskittyy vain wabin kenties helpoimmin käsitettävään, esineisiin liitettäviin visuaaliin puoliin, joita hän sitten vertaa länsimaalaisiin vastineisiin. Kirja on poikunut perässään monenlaisia wabia tuotteistavia teoksia, vieden wabin kauas sen alkuperäisestä, monisyisestä merkityksestä.

Tunnetuimmat määrittelyt wabille ovat tehneet filosofit Okakura Kazuko ja Hisamatsu Shin'ichi, jotka molemmat ovat vaikuttaneet siihen, että wabi koetaan epätäydellisyiden kauneudeksi. Okakuran mukaan wabissa on kyse pyrkimyksestä epätäydellisestä täydellisyyteen, esimerkiksi siten että objektista otetaan jotakin pois tai jätetään tarkoituksella kesken, mikä katsojan pitää mielikuvituksellaan täydentää. Oikean kauneuden näkevät siis vain ne, jotka pystyvät näkemään toisuuden näennäisessä epätäydellisyydessä. Hisamatsun mukaan wabia määrittää parhaiten epäsymmetria (不均齊 *fukinsei*). Wabin todellinen kauneus löytyy hajoittamalla symmetrisyys. Ylittämällä täydellisyiden rajat päästään kiinni epätäydel-

lisyyteen, joka on lähempänä todellista kauneutta. Molempien mukaan wabin ydin löytyy siis näennäisestä keskeneräisyydestä. (Torniainen 2000, 285.)

Hisamatsu määritteli teoksessaan Zen ja taiteet (Zen to bijutsu, engl. Zen and the Fine Arts, 1971) Zen-taiteelle seitsemän erityispiirrettä. Hän oli jo aikaisemmin määritellyt piirteet wabia ja teetaidetta varten, mutta vasta Zen ja taiteet –teoksessa hän laajensi ja tarkensi käsitteitä (Eväsoja 2013, 105). Seitsemän käsitettä ovat epäsymmetria, yksinkertaisuus, ylevä lakastuneisuus, luonnollisuus, hienostuneisuus, täydellinen vapaus ja tyyneys. Piirteet ovat kaikki yhtä tärkeitä ja samanarvoisia keskenään. Hisamatsun mukaan taideteos on täydellinen, kun siinä esiintyvät nämä kaikki seitsemän erityispiirrettä. (Hisamatsu 1971, 29.)

Pelkistyneestä luonteestaan huolimatta wabia ei ole arkipäiväistetty esteettisenä käsitteenä, vaan sillä viitataan korkeakulttuurilliseen yllelliseen köyhyyteen (Eväsoja 2013, 189).

Kun puhutaan wabi-esineistä, tulee ensimmäisenä mieleen raku-keräämiset teekulhot (kuva IV), joita teemestari Sen no Rikyu alkoi käyttää teeseremoioissa. Wabi-esineiden ajatellaan yleensä olevan vanhoja ja rikkoutuneita, ja vaikka ajan patinan (sabi) tuoma tarina puhuttelee toisella tapaa kuin uuden puhtaus, ei se ole niin yksinkertaista. Totuuden siemen siinä kuitenkin on, sillä särkyneessä ja rikkiäisessä esineessä saattaa olla epätäydellisyyttä, joka on ominaista wabi-esineelle. Korjattu esine voi olla mielenkiintoisempi kuin alkuperäinen, sillä japanilaisilla on tapana olla häivyttämättä korjauksen jäljet – usein niitä jopa päinvastoin korostetaan nostamalla korjaussaumot esille. (Eväsoja 2013, 124.)

KUVA 4 Raku-kerääminen teekulho

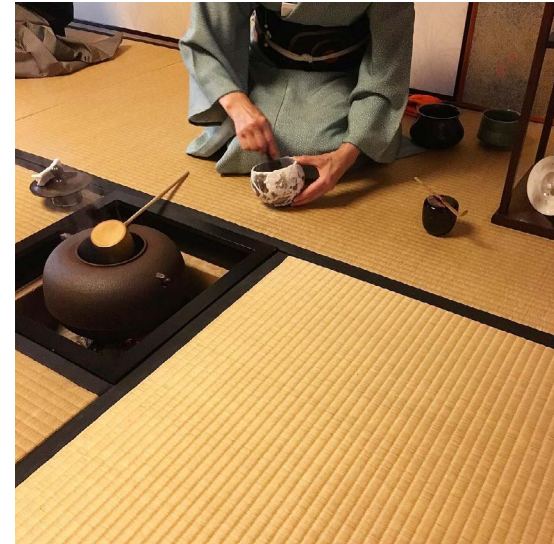

2.2 Teetaide

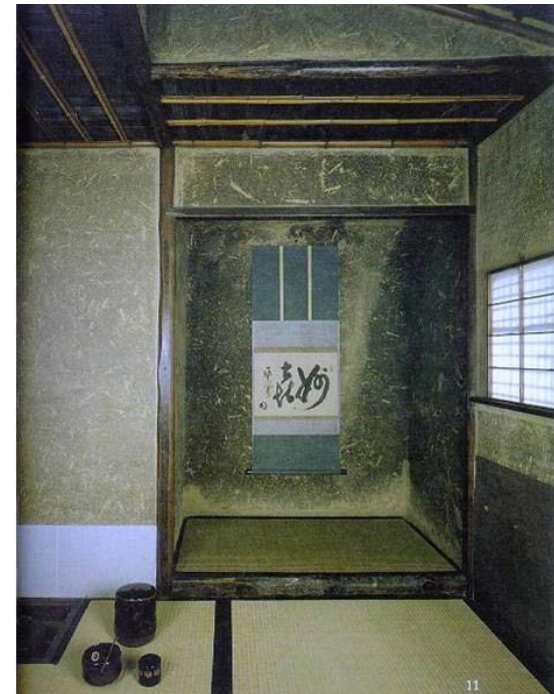
Suuremmalle yleisölle tutumpi sana lienee japanilainen teeseremonia (kuva 5), vaikka parempi sana olisi *teetaide* tai *teen tie*. Vaikka teehuoneessa tapahtuva tilanne on hyvin seremoniallinen ja tarkkoja sääntöjä seuraava, liittyy siihen hyvin paljon muutakin kuin tarkkojen sääntöjen mukainen teen tekeminen. Teetaide eli *Chadō* (茶道 teen tie) tai *Chanoyu* (茶の湯 teetä vedellä) on eräänlainen japanilaisen estetiikan kulminoituma, jossa yhdistyy taiteen monet eri muodot. Niitä ovat muun muassa arkkitehtuuri, puutarhasuunnittelu, kuvataide ja ruoka.

Teeseremonian juuret juontavat Kiinaan, vaikka kiinalaiset itse eivät enää tunnekaan vispatun teen kulttuuria, joka hävisi mongolien vallettua Kiinan kaataen Song-dynastian 1200-luvulla. Kiinalaisen teen historiassa on kolme vaihetta: keitetty, vispattu ja haudutettu tee. Kiinassa alettiin 1600-luvulla nauttia teetä hauduttamalla, ja tämä tapa on tunnettu myös länsimaissa. Jauhetuista teelehdistä tehty vispattu tee kulkeutui kuitenkin Japaniin, jossa buddhalaisuuden zen-sekti kehitti siitä näyttävän rituaalin, jossa munkit nauttivat teetä Bodhi Dharman kuvan edessä. Tästä rituaalista kehittyi lopulta japanilainen teetaide 1400-luvulla. (Okakura 1956, 16-25.)

Pelkistäen katsottuna teeseremoniassa valmistetaan, tarjoillaan ja juodaan tee. Seremonioiden luonne vaihtelee intiimistä ja pitkästä muodollisesta tilaisuudesta vapaampaan ja suuremmallekin yleisölle avoimeen tilaisuuteen. Muodollisessa tilaisuudessa on paikalla vain kutsuja (teen valmistaja) sekä vieraita yhdestä kolmeen henkilöä. Teetä valmistetaan kahdesti, ensin niin kutsuttu paksu tee (濃茶 koicha) ja sen jälkeen enemmän vettä sisältävä ohut tee (薄茶 usucha). Ennen teen juomista ennen syödään kunnon ateria ja perinteinen makeinen.

KUVA 5 Teeseremonia

KUVA 6 Teehuone Tai-an, jonka tokonoma-alkoviin on asetettu kalligrafiakäärö

Tilaisuuden kulku liikkeistä keskustelunaiheisiin saakka on ennalta määritelty. Puhuakin saa vain ensimmäinen vieras, ja kysymykset koskevat esillä olevaa taidetta, kuten tokonoma-alkovinurkkauksen (Kuva 6, s. 19) kalligrafiakääröä ja käytettävä teekulhoa. Tilaisuuden päätteeksi käytössä olleet astiat puhdistetaan ja annetaan ihasteltaviksi ja kosketeltaviksi. Vapaammissa tilaisuuksissa, jollaisiin olen itsekin päässyt osalliseksi, valmistetaan vain ohut tee (usucha) ja nautitaan makeinen.

KUVA 7 Sen no Rikyū

*“Tea is naught but this: first you heat the water,
then you make the tea. Then you drink it properly.
That is all you need to know.”*

-Sen no Rikyū

2.3 Sen no Rikyū

Sen no Rikyū (kuva 7) on tunnetuin teemestari kautta aikojen. Hän syntyi vuonna 1522 Sakaissa nykyisen Osakan alueella ja pääsi 6-vuotiaana teemestari Jōn oppilaaksi. Tämä oli poikkeuksellista, koska Rikyū ei ollut aatelinen tai kuulunut buddhalaiseen sukuun. Hän uudisti teetaidetta viemällä sitä askeettisempaan suuntaan, pienentäen teehuoneiden kokoa ja käyttämällä seremoniassa arkisia esineitä arvokkaiden kiinalaisten taide-esineiden sijaan. Hän myös suunnitteli teehuoneisiin nijiri-guchi sisääntuloaukon, josta vieras joutuu ryömimään sisään pää kumarassa. Tämä saa hänet osoittamaan kunnioitusta teen valmistajaa kohtaan, ja tekee heistä samanarvoisia siinä hetkessä. (Mannonen 2003, 88 ja Elomaa 2015-11-11.)

Rikyū toimi sekä sotaherra Oda Nobunagan että tämän seuraajan Toyotomi Hideyoshin teemestarina ja neuvonantajana. Hän teki seppukun eli rituaalisen itsemurhan Hideyoshin käskystä vuonna 1591. Rikyū suunnitteli Hideyoshin käskystä kultaisen teehuoneen (黄金の茶室 Ōgon no chashitsu, kuva 8), kolmen tatamin kokoisen koottavan teehuoneen. Se on lehtikullattu teeseremoniassa käytettäviä esineitä myöten, ja tatamit on tehty punaisesta sametista. Huone tuhoutui aikanaan, mutta pohjapiirrosten mukaan tehty replika on näytillä tänä päivänäkin Osakan linnassa.

Rikyū tunnetaan teemestarina etenkin siitä, että hän vei teetaidetta pois loiste-

liaisuudesta kohti askeettisempaa ja arkisempaa, muun muassa käyttämällä seremoniassa arkisia käyttöesineitä. Hän myös pienensi teehuoneen kokoa, äärimmäisenä esimerkkinä Tai-an'in (kuva 6, s. 19) kahden ja puolen tatamin huone. Rikyū halusi tehdä teetaiteen harrastamisen mahdolliseksi kaikille, riippumatta heidän elintasostaan. Tämän takia on kiistelty, osoittaako kultainen teehuone Rikyūn vai pröystäilevästä tyylistään tunnetun Hideyoshin makua. Useimmat puoltavat näkökantaa, jossa teehuone on Hideyoshin määräämän mukainen, mutta Minna Torniaisen (2000, 292) mukaan kultainen teehuone kuvastaa hartaan buddhalaiselle Rikyūlle wabin todellista olemusta, kristallin kirkasta ja puhdasta Buddhan läntisen kultaisen paratiisin ilmentymää. Zen-ideologian mukaisesti teehuone voi kuvastaa valaistuksen paikkaa ja täydellistä tyhjyyttä. Saman kaltaista tilaa kuvastaa myös Rikyūn suosima tummien esineiden käyttö hämärässä ja pimentyvässä teehuoneessa. (Eväsoja 2003, 194 ja 2013, 119.)

Kultainen teehuone kertoo myös Rikyūn nerokkuudesta. Hän poisti kultauksen arvokkuuden tekemällä siitä arkisen, sillä kaiken ollessa kultaa se ei ole enää läheskään niin silmiinpistävä. Yksinäinen loistelias esine vaatimattomassa teehuoneessa olisi paljon huomiota herättävämpi. (Eväsoja 2013, 99.)

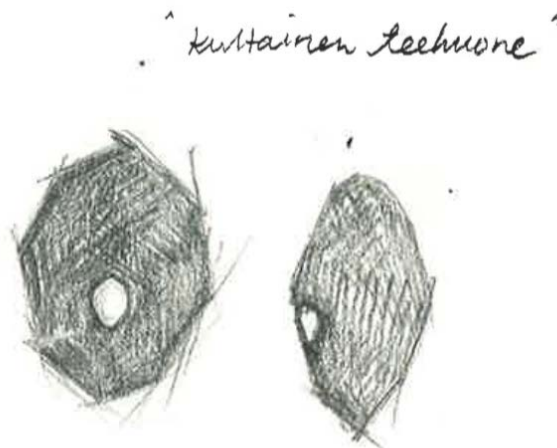

KUVA 8 Kultainen teehuone

3. Korusarja japanilaisen estetiikan innoittamana

Korusarjan suunnittelu- ja valmistusprosessi kulki yhteen sulautuneena idean synnyn ja ensimmäisten luonnosten jälkeen. Opinnäytteen aihetta miettiessä aion tehdä vain suunnitteluosuuden, mutta pian asiaan syvennyttyä huomasin, että haluan toteuttaa suunnittelutyötä toteuttamalla valmiita kappaleita. Näin sain yhdistettyä työhön myös mielenkiintoni päästä käyttämään Japanissa vaihdossa oppimaani pehmeän vahan tekniikkaa, jonka esittelen seuraavassa kappaleessa.

Ensimmäinen luonnos (kuva 9) ja ajatus tulivat mieleen nopeasti. Siinä on myös muodon puolesta samankaltaisuutta valmistuneiden korujen kanssa, sillä halusin pitää muodon yksinkertaisena, jotta idea sen taustalla loistaisi paremmin läpi. Lisäksi se sopi hyvin karuuden teemaan.

KUVA 9 Ensimmäinen luonnos

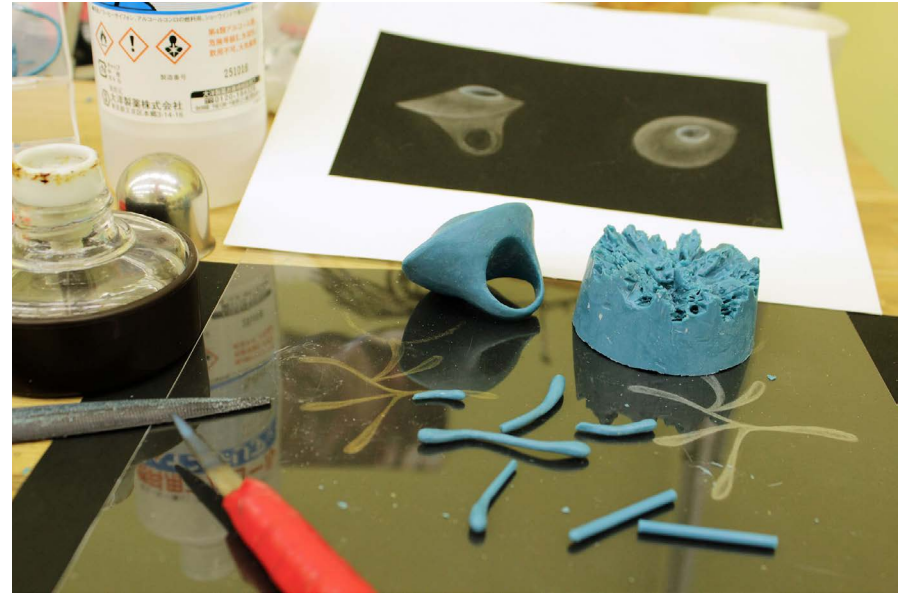

3.1 Pehmeän vahan tekniikka

Suunnittelussa ja valmistuksessa käytin Japanissa vaihdossa syys-talvella 2013-2014 oppimaani pehmeän vahan tekniikkaa, jossa kappale työstetään vahasta käsin kuumentamalla lastalla sulattamalla, lisäten pala palalta (kuva 10). Vahaa voi vuolla, viilata ja hioa. Materiaalia voi lisätä ja poistaa niin paljon ja monta kertaa kuin tarvitsee. Tietyllä tapaa se muistuttaa saven työstämistä, mikä puoltaa hyvin juuri tämän tekniikan käyttöä työssä, sillä halusin antaa myös materiaalille ja työstön tietylle sattumanvaraisuudelle mahdollisuuden vaikuttaa. Näin ollen koruista tekemäni luonnokset ovat enemmän suuntaa-antavia kuin valmiita mallikuvia, sillä työstin muotoa eteenpäin myös kappaleita valmistaessa. Näin annoin ajatuksenjuoksun ja vahan vaikuttaa lopputulokseen, jolloin tulos on harkittu mutta myös yllättävä.

Tekniikka mahdollistaa hyvin erilaisten pintojen ja muotojen teon. Erityisesti se sopii ontojen ja hentojen kappaleiden tekoon. Vahasta voi tehdä monenlaisia malleja, joista lähteä liikkeelle. Vahasta voi myös valmistaa levyä, jota pystyy taivuttamaan toivottuun muotoon. Japanissa näin tekniikalla valmistettavan hyvinkin erilaisia ja yksityiskohtaisia koruja. Esimerkiksi japanilainen korualan yritys Géodésique valmistaa monet mallinsa tällä tekniikalla (kuva 11).

Tekniikkana se sopii minulle hyvin, sillä se on anteeksiantava. Jos jotakin menee pieleen, sen voi korjata. Lisäksi työstössä syntyneen hiomajätteen voi sulattaa ja käyttää uudelleen. Näin tekniikka on myös ekologinen ja ekonominen.

KUVA 10 Pehmeän vahan työstö

KUVA 11 Sormus, Géodésique

3.2 Korusarjan suunnittelu ja valmistus

Aloin miettiä karuutta, kätkeytä kauneutta ja loisteliaisuutta, sekä sitä miten tilallisuus ja haptisuus näyttäytyvät japanilaisen estetiikan kokemuksessa. Japanilaisessa estetiikassa on hyvin pitkälle kyse tunteista, siitä miltä asiat näyttävät, tuntuvat ja miten ne vaikuttavat kokijaan. Erityisen hyvin se tulee esille teetaiteessa, jossa kaikki aistit ovat mukana. Otin lähtökohdaksi Kultaisen teehuoneen (kuva 8, s. 21), joka minulle oli erityisesti esimerkkinä Rikyūn kultaisesta wabista. Vaikka nykyajan sähkövalaistuksessa kultainen teehuone on ylitsevuotavan loistelas, on se varmasti esiintynyt hyvin erilaisena keskiajan Japanissa, jolloin valonlähteitä olivat ainoastaan aurinko ja tuli. Pimeään linnan sisällä, valaistuna vain kynttilöiden avulla huone on varmasti luonut erilaisen tilan ja tunnelman. Tätä tunnelman muutosta ja kätkeytä kauneutta yritän tavoitella suunnittelutyössäni.

Ajatuksena oli suunnitella koru, joka on haptisesti eli kosketukseltaan mielenkiintoinen, ulkopinnaltaan karu kappale, mutta joka kätkee sisälleen loisteliaan lämmön. Sen näkee kurkistusaukon avulla, kun valo osuu kullattuun sisäseinään. Tietyllä tapaa korussa yhdistyvät kultainen teehuone ja askeettinen olkimaja, karuus ja loisteliaisuus. Vastakohtaisuus oli myös yksi avainsanoista.

1.11.2015
Heljä Aamba

KUVA 12 Hahmotelmia muodosta

Miellekarttaan (kuvakollaasi 3, s. 25) keräsin pintatekstuuriin toivomaani tunnelmaa kuvastavia kuvia. Halusin pintaan kontrastia loisteen ja tummuuden välille, karun pehmeää mustaa ulkopuolelle ja kiiltävää kultaa sisäpinnalle.

Kun olin tehnyt pari ensimmäistä vahakokeilua, piirsin suuntaa-antavia hahmotelmia muodoista (kuva 12, s. 24). Leikitelin aukon koolla ja muodon epämääräisyydellä. En kuitenkaan jäänyt luonnostelevaan pidemmäksi aikaa, sillä työn kannalta ei ollut järkevää työstää valmiimpia kuvia. Muoto on pyöreästä perusmuodosta työstetty, muokkaamalla epäsymmetriseksi muokattu. Muoto ja pintatekstuuri muistuttavata myös kiviä japanilaisissa puutarhoissa.

Tein erikokoisia ja -mallisia kappaleita ilman, että päätin mitä koruja niistä olisi tulossa. Toisten kappaleiden kanssa minulla oli kyllä aavistus, kuten esimerkiksi korvakoruiksi tulleiden kanssa. Aloitin kappaleiden teon tekemällä puolipalloja pallopunsselin avulla. Metallipinta auttoi saamaan sisäpuolelle kiiltävän pinnan, johon muodostui pala palalta lisäämisen

KUVAKOLLAASI 3 Miellekartta pintatekstuurista

johdosta mielenkiintoisia rakoja ja naarmuja. Ulkopintaan hain epätasaisuutta, karheutta ja karuutta. Halusin sen näyttävän suunnitellulta, mutta myös keskeneräiseltä ja raa'ltä.

Vahakappaleet valettiin hopeaan. Pinnasta tein matan ja patinoin sen, ajatuksena saada aikaan raku-keramiikan kaltainen karhean pehmeä loiste. Käytössä tulevat naarmut ja patinan kuluminen eivät haittaa. Ne ovat vain osoitus siitä, ettei mikään ole pysyvää, vaan aika tuo aina muutoksen. Sisäpinnan kultaus voi myös himmentyä ja viedä omalla tavallaan loisteliaisuuttaan piiloon. Kultauksen väri tuntui alkuun hieman liian keltaiselta, olisin toivonut enemmän punaiseen taittuvaa sävyä. Vähän ajan päästä tosin totuin väriin, eikä se enää häiritse.

Olen tyytyväinen tuloksena syntyneeseen sarjaan (kuvakollaasi 4, s. 27), ja mielestäni ne tavoittavat hyvin asettamani tavoitteet. Okakuran määrittely wabista pyrkimyksenä epätäydellisestä täydellisyyteen näkyy kenties parhaiten sormuksessa, jossa aukko selkeästi katkaisee jatkuvan pinnan. Sormuksessa myös selkeästi Korut ovat epäsymmetrisiä, kuten Hisamatsun määritelmässä sanotaan. Molempien mukaan wabin ydin löytyy näennäisestä keskeneräisyydestä (Torniainen 2000, 85). Tämä minulla oli mielessä kun harkitsin muotojen yhdistämistä ja kappaleisiin jääviä aukkoja.

KUVAKOLLAASI 4 Kuvat valmiista sarjasta

4. Pohdinta

Tiesin jo leikkiin ryhtyessäni, että valitsin aiheen johon voi syventyä ja hukkuu. Olen pohdiskelijatyyppeä, mutta siitä huolimatta välillä tuntui siltä, että olen valinnut liian filosofisen lähestymistavan. Koen kuitenkin, että juuri filosofisen lähestymistavan myötä vapauduin ajattelemasta japanilaista tyyliä. En nimittäin halunnut tehdä välttämättä japanilaisen maun mukaista korua, vaan aiheesta löytyneiden ideoiden avulla suunnitella omaa muotoilutyylini edustavan sarjan. Teoreettisen puolen osalta olen saanut raapaistua vain hieman pinnasta, mutta toisaalta olen oppinut jo paljon. Silti vieläkin silloin tällöin epäilen, olenko ymmärtänyt mitään oikein. Mieleeni palaa se, mitä joskus kuulin sanottavan japanin kielen oppimisesta. Ensin tuntuu siltä, ettei ymmärrä mitään. Hetken aikaa paiskittua alkaa oppia ja saa hyvän mielen, kun tajuaa jo jotain, mutta se ilo menee kun pääsee vielä pidemmälle ja ymmärtää, miten vähän sitä oikeasti osaa. Olen todennut tämän itse oikeaksi sekä kielen että nyt estetiikan kohdalla. Olisin halunnut laajentaa teoriaa enemmän, mutta johonkin pitää vetää viiva. Tiedän kuitenkin, että tämä on aihe, johon tulen palaamaan myöhemmin uudelleen.

Koska tämä työ oli enemmän sisäisen ajatteluun ja suunnitteluun keskittyvä, en sisältänyt työhön palautteen saamista. Se olisi seuraava askel, etenkin jos ja kun lähden miettimään voisinko syntyneiden korujen pohjalta suunnitella piensarjana valmistettavan malliston. Osasta kappaleita olisi varmaan mahdollista tehdä kumimuottia hyväksikäyttäen suoria toisintoja, mutta sarjana valmistettavien korujen työmäärän ja mielekkyyden kannalta koruja tulisi vielä kehittää. Haluaisin myös kehitellä koruista kevyemmät versiot. Leikittelen myös ajatuksella, miten sarjaan olisi mahdollista tehdä myös rajattomasti uniikkeja kappaleita samaa tekniikkaa ja tyyliä käyttäen. Tekemäni kappaleet muodostaisivat sarjan rungon, johon voi lähes rajattomasti lisätä uusia muunnelmia. Ydin löytyy orgaanisesta, tilallisesta muodosta, jonka pohjana on soikeahko muoto. Sarjaa voisi jatkaa myös erilaisemmilla muunnoksilla, joissa pohjana olisi muita japanilaisen estetiikan termejä, kuten ylellisyys (yuugen), jolloin kultaus voisi olla pääosassa, tai jotka olisivat täysin karheita ja patinoituja (sabi).

Omaan työskentelyn ja suunnittelun kannalta en varsinaisesti löytänyt uusia keinoja, mutta oma itsenäinen työskentely parani ja omat vahvuudet tarkentuivat. Tämän työn kaltainen konseptin ja materiaalin kautta tapahtuva suunnittelu tuntuu omalta. Oman muotoilijaidentiteetin kanssa on vielä tekemistä, mutta tässä opinnäytteessä valmistunut mallisto on hyvin lähellä sitä tyyliä, mitä valmistuttuani haluan jatkaa.

Pehmeä vaha toimi kuten toivoin. Olen vieläkin aloittelija tekniikan suhteen, mutta tekemällä oppii miten vaha käyttäytyy. Silloin tekniikasta avautuu vieläkin enemmän mahdollisuuksia. Tekniikka tuki hyvin ajatuksiani ja tarkoitusperiäni tässä työssä. Orgaaniset muodot ovat olennaisia suunnittelussani, ja pehmeän vahan tekniikka mahdollistaa muotojen moninaisuuden. En ole kovin orientoitunut käyttämään 3D-mallinnusohjelmia, kuten Rhinocerosia, joten myös tästä syystä alun perin innostuin tekniikasta. Pidän myös vahan luonnollisista työstön kautta tulevista muodoista, joita jätin näkyviin etenkin riipuksessa ja korvakoruissa.

Tulevaisuuden kannalta tämä oli minulle henkilökohtaisesti tärkeä työ. Tässä opinnäytetyössä yhdistyivät kaksi minulle tärkeää asiaa, korut ja Japani. Ne ovat asioita, joiden toivon tulevasuudessakin kantavan minua eteenpäin. Innostus, kiinnostus ja jatkuva oppimisen halu vain kasvavat, mitä pidemmälle sitä etenee.

Lähteet ja tuotetut aineistot

Kirjalliset lähteet

EVÄSOJA, Minna 2008. *Bigaku. Japanilaisesta kauneudesta*. Helsinki: Tammi.

EVÄSOJA, Minna 2013. *Teetaide ja runous: wabi ja sabi japanilaisessa estetiikassa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

HISAMATSU, Shin'ichi 1971. *Zen and the Fine Arts*. Tokio: Kodansha International.

JÖÖ WABI NO FUMI ("Jöön kirje wabista") Suomentanut Torniainen, Minna 2005. Hashi 25/26 2005: Teetaide - Runo, ss. 62-64. Helsinki: Meripaino.

KOREN, Leonard 2008 (1994). *Wabi-Sabi for Artists, Designers, Poets & Philosophers*. California: Imperfect Publishing

MANNONEN, Anu 2003. *Valkoinen Sammakko. Essee japanilaisesta estetiikasta ja kulttuurista*. Helsinki: Funi.

OKAKURA, Kakuzo 1956. *Book of Tea*. Tokio: Kenkyusha.

TORNIAINEN, Minna 2000. *From Austere wabi to Golden wabi: Philosophical and Aesthetic Aspects of wabi in the Way of Tea*. Helsinki: Finnish Oriental Society.

Suulliset lähteet/luennot

ELOMAA, Jouni 2015-11-11. Teehuonearkkitehtuurin historiaa ja ominaispiirteitä [luento]. Helsinki: Suomen arkkitehtuurimuseo.

Kuviot, kuvat ja kuvakollaasit

Kuvio 1 Viitekehyskaavio. Alanko, H. 2016.

Kuvio 2 Työnkulkukaavio. Alanko, H. 2016.

Kuva 1 Akvamariinisormus. Alanko, H. 2015.

Kuva 2 Precious-rintakoru. Alanko, H. 2014.

Kuva 3 Suizenji Jōjuen puutarha, Kumamoto. Alanko, H. 7.3.2016.

Kuva 4 Raku-keräminen teekulho. [lainattu 12.1.2016] saatavissa: <http://livedoor.blogimg.jp/aoi515horikawa/imgs/9/9/999769b7.jpg>

Kuva 5 Teeseremonia. [lainattu 19.4.2016] saatavissa: http://41.media.tumblr.com/e228c8b86245ee3232862f06a5080764/tumblr_o4e68eTi1R1sh7d69o1_1280.jpg

Kuva 6 Teehuone Tai-an, jonka tokonoma-alkoviin on asetettu kalligrafiakäärö. [lainattu 27.1.2016] saatavissa: <https://classconnection.s3.amazonaws.com/121/flashcards/1958121/png>

Kuva 7 Sen no Rikyū. [Postikortti] Osakan linna, 2016.

Kuva 8 Kultainen teehuone. [lainattu 20.8.2015] saatavissa: http://40.media.tumblr.com/2cb97aec4e785db71d7490c264f9858f/tumblr_niglalGtVd1r7k0jco3_500.jpg

Kuva 9 Ensimmäinen luonnos. Alanko, H. 2015.

Kuva 10 Pehmeän vahan työstö. Alanko, H. 2014.

Kuva 11 Sormus, Géodésique. [lainattu 12.5.2016] saatavissa: <http://image1.shopservice.jp/geodesique.co.jp/pic-labo/puti00.jpg?t=20140906194403>

Kuva 12 Hahmotelmia muodosta. Alanko, H. 2015.

Kuvakollaasi 1 Mielikuvataulu japanilaisesta estetiikasta

	2.	3.
1.	4.	5.
6.		7.

Kuva 1 [lainattu 11.1.2016] saatavissa: <http://www.coffeebeandirectblog.com/wp-content/uploads/2014/11/Matcha-1.jpg>

Kuva 2 [lainattu 11.1.2016] saatavissa: http://stat.ameba.jp/user_images/20130117/19/mikasaya-kimono/0a/40/j/o0400030012380916760.jpg

Kuva 3 Alanko, H. 17.11.2013.

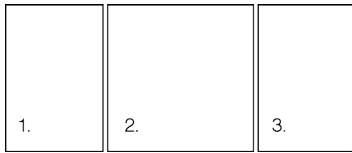
Kuva 4 Alanko, H. 20.10.2013.

Kuva 5 [lainattu 11.1.2016] saatavissa: <https://asp.hotel-story.ne.jp/media/6217000100694.jpg>

Kuva 6 Alanko, H. 3.12.2013.

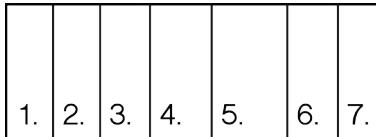
Kuva 7 [lainattu 11.1.2016] saatavissa: <http://zenpaintings.com/images/zenkei-enso.jpg>

Kuvakollaasi 2 Väre-mallisto

Kuvat 1.-3. Alanko, H. 2012

Kuvakollaasi 3 Miellekartta korun pintatekstuurista

Kuva 1 [lainattu 12.1.2016] saatavissa: <http://www.sanada.net.cn/hefeng/chaju/2004122224620408.jpg>

Kuva 2 Alanko, H. 3.1.2014.

Kuva 3 [lainattu 13.1.2016] saatavissa: <http://www.urushi-lackkunst.de/pics/16-Kugelrot.jpg>

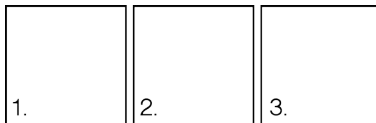
Kuva 4 [lainattu 12.1.2016] saatavissa: http://www.goldreverre.com/images/finishes_large/PB096694.jpg

Kuva 5 [lainattu 12.1.2016] saatavissa: <http://livedoor.blogimg.jp/aoi515horikawa/imgs/9/9/999769b7.jpg>

Kuva 6 [lainattu 13.1.2016] saatavissa: <http://static1.squarespace.com/static/54f76805e4b016a7c95b8246/t/54f7ba5de4b08c-8d093e67d7/1425521245942/scrap-steel-2560x1600.jpg>

Kuva 7 Alanko, H. 13.11.2013.

Kuvakollaasi 4 Kuvat valmiista sarjasta

Kuvat 1.-3. Alanko, H. 2016.